

Handläggare
Peter Ahlström
Telefon: 08-508 28 438

Till
Idrottsnämnden

Fördelningsprinciper för idrottsnämndens idrottsanläggningar

Förvaltningens förslag till beslut

Idrottsnämnden godkänner förslaget till nya fördelningsprinciper.

Olof Öhman
Förvaltningschef

Kersti Ruthström
Avdelningschef

Sammanfattning

I ärendet redovisas ett förslag till nya fördelningsprinciper för idrottsnämndens idrottsanläggningar. Detta ärende är den första delen i att bekräfta den beslutsstruktur som gäller enligt delegationsordningen. Med ett beslut om fördelningsprinciper kan förvaltningen gå vidare med att skapa detaljerade regler för respektive anläggningstyp och idrott.

De nya fördelningsprinciperna kan börja gälla från och med den första fördelning som görs 2015. För de höstsäsonger som startar under 2014 har redan fördelningsarbetet inletts.

Ärendet beskriver förslagets olika delar och de argument som diskuterats för eller mot dem. Förslaget har diskuterats med de flesta berörda specialdistriktsförbund för att höra deras åsikter och lära mer om deras respektive idrotts förutsättningar.

Bakgrund

Förvaltningschefen utsåg under våren 2013 en arbetsgrupp som skulle göra en översyn av de befintliga fördelningsprinciperna för

stadens idrottsanläggningar. De principerna beslutades av dåvarande kultur- och idrottsnämnden 1998 (*bilaga 1*).

Syftet med översynen har varit att tydliggöra huvudprinciperna för samtliga idrotter med ett gemensamt regelverk. Dessutom ska principerna anpassas till det nya idrottspolitiska programmet och de förutsättningar som råder i dag för de olika idrotterna.

I ärendet beskrivs också översiktligt processen för de mer detaljerade reglerna för respektive anläggningstyp. De ska styra fördelningen mellan föreningarna och de olika utövarna/lagen. Reglerna beslutas på delegation av förvaltningschefen.

Fördelning av tider sker till verksamhet som bedrivs på Stockholms stads idrottsanläggningar. Det gäller till exempel idrottsplatser, bollplaner, idrottshallar, simhallar, ishallar, gymnastiksalor (kvällstid och helger).

Fördelning sker till skolans schemalagda verksamhet i idrottsnämndens anläggningar, stadens övriga verksamhet, föreningar med säte i Stockholms stad och för allmänhetens tider.

Utöver allmänhetens tider på stadens idrottsanläggningar finns anläggningar i staden som inte är bokningsbara, så kallade spontanidrottsytor. Dessa är ständigt tillgängliga för allmänheten när det är säsong. Ingen avgift tas ut. Det gäller exempelvis mindre bollplaner inramade med stängsel eller sarger och med underlag som konstgräs eller grus, lekparkar, parker, motionsspår, utegym, särskilda isbanor för allmänhet, skidspår, vissa bassängbad utomhus, strandbad och skateboardanläggningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av utvecklingsavdelningen och driftavdelningen. Samrådsmöten har genomförts med de regionala förbunden för basket, innebandy, handboll, gymnastik, Korpen, fotboll, simning, ishockey och konståkning.

Dessa förbund är de som är mest involverade i stadens fördelningsarbete och har av förvaltningen bedömts ha överblick över samtliga olika anläggningstyper idrottsnämnden förfogar över.

Arbetsgruppen har också haft kontakt med kollegor från Malmö och Göteborg, dit även ett givande studiebesök i ärendet företagits.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Prioriterade grupper och jämställd fördelning

Förslaget till nya fördelningsprinciper har en del likheter med de principer som gäller nu. Förvaltningen har endast gjort redaktionella förändringar i paragraferna om vilken verksamhet som kan tilldelas tid och jämställd fördelning. Det kan dock vara på sin plats att förtydliga vad förvaltningen menar med jämställd fördelning.

Ambitionen är att fördelningen av tider ska ske helt oberoende av vilket kön de aktiva har. En tioårig flicka har rätt till samma andel tid som en tioårig pojke. Förvaltningen bedömer att stadens regler redan i dag har den inriktningen och föreslår därför ingen särskild skärpning av principen.

Det har inte heller framkommit några stora problem med att föreningar missgynnar något kön när de ska fördela sin tilldelade tid till sina träningsgrupper.

Principerna reglerar inte diskriminering inom föreningslivet. Däremot kan en förening inte få del av stadens föreningsbidrag om den diskriminerar i någon form. Det är också en rimlig följd av diskriminering att fördelningen av tider påverkas om diskrimineringen inte upphör.

Andel barn- och ungdomstid

Förvaltningen föreslår en utökning av andelen tid till barn och ungdom kl. 16.00–21.00 från 80 till 90 procent. Det ska ge en tydligare signal om vilka aktiva som prioriteras i stadens anläggningar för föreningsidrott. Siffran ska ses som ett genomsnittligt värde för flera anläggningar inom samma upptagningsområde. Vissa anläggningar, till exempel Eriksdalshallen och Zinkensdamms bandybana samlar en stor del av elitverksamheten inom vissa idrotter och har därför en betydligt lägre andel barn- och ungdomsverksamhet än andra anläggningar.

Principen kompletteras också med en skrivning om rådande praxis att elitverksamhet har rätt till tider på barn- och ungdomstid.

När andelen nolltaxerad ungdomsidrott ökar i anläggningarna kan intäkterna för planhyror eventuellt minska. Förvaltningen bedömer att föreningarnas seniorverksamhet kommer att kunna inrymmas inom tillgängliga tider eller att de anpassar sin träning till de nya principerna så att intäktsbortfallet inte blir särskilt stort.

Förvaltningen har diskuterat med de regionala förbunden om effekten av att fördela tider från kl. 17.00 istället för kl. 16.00. Många föreningar har svårt att utnyttja tiden mellan kl. 16.00 och 17.00. Deras ledare hinner inte från jobb eller skola i tid. En effekt av förslaget är också att den tid som kan fördelas krymper och tiden mellan kl. 16.00 och 17.00 står tom eller bokas som strötid. Vissa föreningar har ändå förutsättningar att bedriva verksamhet då. Förvaltningen anser att det bästa är att fördela tid från kl. 16.00.

Grund för fördelning

En stor förändring som föreslås är att tid till barn och ungdom endast fördelas baserat på antal bidragsberättigade medlemmar. Idag får lagidrotterna tid baserat på antal slutförda lag i seriespel.

En effekt av att fördela tider till slutförda lag är att den förening som anmäler fler lag än vad som är naturligt för truppen får en fördel. Förvaltningen anser att det leder till ökad specialisering. Eftersom reglerna bör gynna barns möjligheter att utöva fler idrotter blir det mer rättvist att fördela tider baserat på enskilda medlemmar.

De beräkningar som förvaltningen gjort indikerar att skillnaderna mot dagens fördelningsutfall generellt blir små. Det kommer däremot att bli skillnad för de föreningar som i stor utsträckning låter yngre spelare delta i äldre åldersgrupps lag eller som anmäler fler lag än genomsnittet till seriespel. Förslaget att fördela tid till bidragsberättigade medlemmar syftar till att motverka det beteendet.

Förvaltningen anser dock att det är naturligt att lagidrotternas seniorverksamhet även fortsättningsvis tilldelas tid baserat på antal slutförda lag i seriespel. Det naturliga är att en seniorträningsgrupp också är det lag som representerar föreningen i seniorseriespel.

Förslaget innebär en liten fördel för de föreningar som har många spelare under 20 år i sitt seniorlag. De får då tid både för seniorlaget och en kvot för sina äldre ungdomar.

Medlemsbaserad fördelning är också ett sätt att enklare kunna jämföra lagidrotter och individuella idrotter. Förvaltningen måste dock vara särskilt uppmärksam på de effekter som uppstår i ett nytt fördelningssystem. Om någon förening av oförutsedda och oönskade skäl drabbas mycket negativt kan någon form av kompensationsåtgärder vidtas.

Lagidrotternas förbund har i stort sett en positiv inställning till modellen så länge som det är enkelt och rättvist mellan idrotterna och mellan föreningarna.

Hemmaområden

Alla föreningar ska tilldelas ett hemmaområde. Områdenas storlek kommer att variera mellan idrotterna. En del idrotter, till exempel de som finns i ishallar och simhallar, kommer att ha stora hemmaområden. Fotbollsföreningarna kommer att ha närmare 20 hemmaområden. Det beror på antalet anläggningar som finns för idrotten att använda. Fler anläggningar möjliggör uppdelning i mindre områden. Förvaltningen kommer förstås alltid att ta hänsyn till geografiska preferenser vid fördelningen.

Inomhusidrotternas förbund lyfter fram att idrotterna kan ha olika naturliga upptagningsområden och att systemet måste ta hänsyn till det. Förvaltningen räknar med att inomhusidrotternas områden kommer att vara så stora att det ska gå att kompensera för olikheterna.

Elitverksamhet

Elitverksamhet definieras tydligare i det nya förslaget. Det har varit en fråga som vållat diskussioner under flera år, framför allt bland inomhusidrotterna. Förslaget ger ett fåtal lag en möjlighet till extra träningstid samt att få förlägga den på barn- och ungdomstid. Lagen kan lämna önskemål om tid och plats. De bestämmer alltså inte själva vilka tider de ska få.

Ett förslag från förbundshåll bland inomhusidrotterna har varit att förlägga en elitlagsträning per vecka i en lämplig hall i ytterstaden. Där är efterfrågan på tider ofta lägre. Förvaltningen är beredd att pröva det, men det behöver diskuteras vidare med berörda förbund och föreningar dessförinnan.

I de olika reglerna för idrotterna kommer en exakt definition av elitverksamhet att finnas med. Det finns anledning att redan nu redovisa för idrottsnämnden vilka gränsdragningar som planeras för vissa av idrotterna. En viktig parameter som bör tas i beaktande är vilka divisioner som är nationella och vilka som är regionala.

I fotboll är de fem högsta serienivåerna på herrsidan och de tre högsta på damsidan nationella serier. I basket, innebandy och handboll är det två eller tre nationella serienivåer. I ishockey är de tre högsta herrserienivåerna och den högsta damserien nationella.

Att en serienivå är nationell innebär inte automatiskt att den får särskild status i stadens fördelning. Det är till exempel rimligt att hänsyn tas till idrottens storlek. Om det endast finns en serienivå, nationellt och regionalt, i en idrott är lagen i den serien inte i samma behov av extra träningstid och anpassade tider som ett lag i en idrott med fler serienivåer och därmed större konkurrens inom idrotten.

Idrotter som kan komma att bedömas hamna utanför stadens definition av elitverksamhet är till exempel futsal, bandy (dam), rullstolsbasket, och roller derby. I dessa idrotter finns endast en serienivå, förutom i roller derby där seriesystemet inte är helt tydligt. När en liten idrott växer kan den sedan få sin status omprövad.

Frågan om elitstatus har varit omdiskuterad i flera år. Exempelvis har flera förbund uttryckt att riktigt små idrotter inte kan räknas som elit på samma sätt som större idrotter. Flera förbund anser att det är betydligt svårare att nå högsta serien i de större idrotterna och att fördelningen borde ta hänsyn till detta.

Ishockeyförbundet har framfört att de anser att deras högsta damserie ska anses som elit bara finns en nationell serie och två serienivåer totalt. Förvaltningen anser att det finns anledning att av jämställdhetsskäl ge damserien elitstatus i fördelningsreglerna. På så sätt ges damhockeyn en extra möjlighet att etablera sig och växa i en svår konkurrenssituation.

Stadens ansvar mot idrotten

Det blir i förslaget tydligare att det är staden som är ansvarig för tidsfördelningen för sina anläggningar. Tidigare har detta varierat. Tid på konstgräs har fördelats direkt till föreningar. Tider i hallar och simhallar har fördelats genom respektive förbund. Tid i ishallar har delvis fördelats till respektive förbund. Förvaltningen har även gjort delar av den detaljerade fördelningen till föreningar på grund av oklara rutiner mellan förvaltningen och de berörda förbunden samt inom förbunden.

Däremot är den goda kontakten och samarbetet med förbunden fortsatt viktig. Det kommer att finnas ett stort behov av gemensamma informationsinsatser från förvaltningen och förbunden när det gäller ändrade rutiner i fördelningsarbetet.

Flera förbund har ifrågasatt varför de lägger stora resurser på fördelning av tider till föreningar i Stockholms stad, när de inte gör det åt andra kommuners föreningar. De ser positivt på att staden tar ett helhetsansvar för fördelningen av tider.

Vissa förbund anser att samarbetet med förvaltningen fungerar bra och fortsätter gärna som det fungerar i dag.

Nya idrotter

Flera nya idrotter har etablerat sig efter det senaste beslutet om fördelningsprinciper. I förslaget finns en paragraf om behandling av nya idrotter. Exempel på nya idrotter är inomhusidrotten futsal och roller derby, där den sistnämnda idrotten mestadels utförs inomhus. En utomhusbana för sommarverksamhet har däremot föreslagits av idrotten. Förvaltningen anser att det är rimligt att nya idrotter kan etablera sig, i rimlig takt, för att ytterligare bredda det stora utbudet av idrotter i staden.

Prioriterade målgrupper

En helt ny paragraf som föreslås, gäller verksamheter som inriktar sig på de prioriterade målgrupperna i det idrottspolitiska programmet. Sådana verksamheter bör få högre prioritet än traditionell föreningsverksamhet under de timmar som är mest attraktiva för inaktiva ungdomar. Förvaltningens studier visar att det är direkt efter skolan, kl.15.00–17.00 på vardagar. Skolors ordinarie verksamhet har fortfarande högst prioritet denna tid.

Förslaget till nya fördelningsprinciper hittas i sin helhet i *bilaga 2*.

Beskrivning av arbetsprocessen

Med det nya förslaget till fördelningsprinciper kommer den konkreta fördelningsprocessen i stora drag att se ut på följande sätt.

Inför en ny säsong delas varje förening in i ett hemmaområde och förvaltningen gör en beräkning hur stor andel av den befintliga tiden i hemmaområdet föreningarna ska få. Detta görs med antalet bidragsberättigade medlemmar som grund.

Därefter ska förvaltningen göra scheman för varje anläggning där varje förenings tilldelade tid framgår. Schemat skickas sedan till föreningarna i varje hemmaområde som sedan har möjlighet att lämna synpunkter eller byta tider med varandra och meddela förvaltningen ändringarna. Vid oenighet kan förvaltningen kalla berörda föreningar, vid behov även förbund, till fördelningsmöte för att hitta gemensamma lösningar. Det är alltid förvaltningen som till sist avgör fördelningstvister.

I de fall en idrott har tillgång till specialanläggningar anpassade särskilt till idrottens förutsättningar görs avräkningar av tid på lämpligt sätt i den stora fördelningen. Det kan till exempel gälla gymnastikhallen i Åkeshov. Sådana anläggningar administreras ofta av det enskilda förbundet. Förvaltningen avser att låta den ordningen fortlöpa eftersom det visat sig fungera på ett tillfredsställande sätt.

Den tilldelningsmall förvaltningen räknat på ger olika mycket tid till de fyra åldersgrupperna.

Åldersgrupp	Träningstid per vecka
17-20 år	4,5 timmar
13-16 år	3 timmar
10-12 år	2 timmar
7-9 år	1 timme

Förvaltningen har simulerat fördelningar i olika områden av staden och i samtliga anläggningstyper. Det uppstår skillnader mot dagens fördelningsresultat, men inte så stora att det kan misstänkas uppstå orättvisa effekter jämfört med dagens system. Det är däremot svårt att redovisa exakta jämförelser mellan faktisk fördelning och de simuleringar som gjorts. Det beror främst på att det statistiska underlag som används skiljer sig från det som simuleringarna bygger på.

Beslut om regler för olika anläggningar och idrotter kommer att fattas av förvaltningschefen under hösten. Då kommer också ytterligare förankring inom idrottsrörelsen att ske.

Bilagor

1. Gällande fördelningsprinciper
2. Förslag till nya fördelningsprinciper